

Innst. S. nr. 290

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

St.prp. nr. 72 (2002-2003)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2003 mv.

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Innledning

Arbeids- og administrasjonsdepartementet legger med dette fram følgende saker under kap. 1503 Midler til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingsarbeid, kap. 1541 Pensjoner fra statskassen og kap. 1542 Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten:

1. Lønnsregulering fra 1. mai 2003 for arbeidstakere i det statlige tariffområdet i samsvar med avtalt regulering for annet avtaleår i Hovedtariffavtalen i staten for perioden 1. mai 2002 - 30. april 2004 mellom staten og hovedsammenslutningene LO Stat, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Stat (YS Stat), Akademikerne og Utdanningsgruppenes Hovedorganisasjon (UHO), samt mellom staten og Norges Ingeniørorganisasjon (NITO) og Norges Farmaceutiske Forening (NFF).
2. Regulering av statspensjonene pr. 1. mai 2003 samt andre pensjonsforhold.
3. Arbeids- og administrasjonsdepartementets oppfølging av Stortingets vedtak nr. 225 om Riksrevisjonens undersøkelse vedrørende lokal lønnspolitikk i staten.
4. Endringer i statsbudsjettet for 2003.

Lønnsregulering i det statlige tariffområdet

Lønnsforhandlingene mv. for annet avtaleår pr. 1. mai 2003

Hovedtariffavtalen i staten for perioden 2002-2004 mellom staten og hovedsammenslutningene LO Stat,

YS Stat, Akademikerne og UHO, har inntatt en reguleringsbestemmelse for annet avtaleår. Stortinget samtykket i dette ved behandlingen av Innst. S. nr. 275 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 70 (2001-2002).

Forhandlingene mellom staten og hovedsammenslutningene LO Stat, YS Stat, Akademikerne og UHO ble innledet 24. april 2003 med at organisasjonene fremla sine krav.

På bakgrunn av det inntektspolitiske samarbeidet og uttalelsene i Kontaktutvalget 22. januar 2003 ble partene ut fra den økonomiske situasjonen enige om at det ikke skulle foretas lønnsregulering pr. 1. mai 2003 og det ble gjort endringer i hovedtariffavtalen for 2002-2004 i samsvar med dette.

Lønnsregulering mv. for annet avtaleår for tjenestemenn tilsluttet Norges Ingeniørorganisasjon (NITO) og Norges Farmaceutiske Forening (NFF)

NITO og NFF har selvstendig forhandlingsrett uten å være knyttet til en hovedsammenslutning. Disse organisasjonene har med hjemmel i lov om offentlige tjenestetvister av 18. juli 1958 inngått egne hovedtariffavtaler med staten.

Det ble ført parallelle forhandlinger etter reguleringsbestemmelsen for annet avtaleår med NITO og NFF. Partene kom til enighet innen fristen den 30. april 2003 om tilsvarende endringer i hovedtariffavtalen som med hovedsammenslutningene. Protokollene fra forhandlingene følger som vedlegg 2 og 3 til proposisjonen.

Lønnsregulering mv. for annet avtaleår for embets- og tjenestemenn som ikke dekkes av hovedtariffavtalen

Det er Arbeids- og administrasjonsdepartementets forutsetning at resultatet av lønnsforhandlingene pr. 1. mai 2003 gjøres gjeldende for samtlige embets- og tjenestemenn, også for de som ikke dekkes av hovedtariffavtalene. Det samme gjelder tjenestemenn i stillinger som er tatt ut av hovedtariffavtalen og som ikke får sin lønn administrativt fastsatt i kontrakt.

Regulering av statspensjonene pr. 1. mai 2003 og andre pensjonsforhold

Pensjoner

Ved behandlingen av St.meld. nr. 29 for 1985-86 forutsatte Stortinget at løpende pensjoner skal reguleres i takt med grunnbeløpet i folketrygden. Dette ble første gang gjort med virkning fra 1. mai 1986 og senest 1. mai 2002.

Grunnbeløpet i folketrygden foreslås i en egen stortingsproposisjon økt fra kr 54 170 til Kr 56 544 fra 1. mai 2003. Dette medfører en merkostnad i løpende statspensjoner på 351 mill. kroner, av dette 0,4 mill. kroner på kap. 1541 og 350,3 mill. kroner på kap. 1542.

Arbeids- og administrasjonsdepartementets oppfølging av Stortingets vedtak nr. 225 om Riksrevisjonens undersøkelse av lokal lønnspolitikk i staten

Stortinget traff 17. februar 2000 følgende vedtak:

"Dokument nr. 3:4 (1999-2000) - om Riksrevisjonens undersøkelse vedrørende lokal lønnspolitikk i departementene og departementenes oppfølging av lokal lønnspolitikk i underliggende virksomheter - vedlegges protokollen."

I Innst. S. nr. 104 (1999-2000) om Riksrevisjonens undersøkelse vedrørende lokal lønnspolitikk i departementene og departementenes oppfølging av lokal lønnspolitikk i underliggende virksomheter (Dokument nr. 3:4 (1999-2000)) hadde kontroll- og konstitusjonskomiteen følgende merknader:

"Komiteen har merket seg at det innen statsforvaltningen kan foreligge ulike oppfatninger om hva som ligger i begrepet turnover og at dette kan gi manglende oversikt. Komiteen ber derfor AAD som har systemansvar for bl.a. statens arbeidsgiverpolitikk, om å ta initiativ til å få en omforent forståelse av begrepet turnover."

En sentralt partssammensatt arbeidsgruppe med representanter fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet og hovedsammenslutningene/Norsk Lærerlag avga en enstemmig innstilling om statens lønns- og forhandlingssystem 30. november 2001. Arbeidsgruppen foretok en vurdering av de fleste sider og problemstillinger ved lønns- og forhandlingssystemet i staten, herunder en omforent definisjon av begrepet turnover, slik komiteen ba Arbeids- og administrasjonsdepartementet om å ta initiativ til. Det fremgår av innstillingen at partene med begrepet turnover forstår:

"Når en arbeidstaker sier opp og slutter i sin stilling i virksomheten og begynner i en ny stilling i annen virksomhet, og stillingen arbeidstakeren forlater blir besatt av ny arbeidstaker."

"Komiteen viser videre til at ressursbruken ved lokale forhandlinger ikke synes å stå i forhold til avsatte midler. Komiteen ber AAD vurdere hvordan man kan effektivisere ordningene slik at ressursbruken står i forhold til de midler som skal fordeles, og hvilke lønnspolitiske mål som skal oppnås. Komiteen ber videre AAD vurdere om det er hensiktsmessig å be partene vurdere praktiseringen av lokale forhandlinger,

basert på de forhold som framkommer i Riksrevisjonens rapport, og at resultatet av dette meldes til Stortinget på en egnet måte."

Arbeids- og administrasjonsdepartementet er opptatt av at de lokale forhandlingene i staten skal kunne gjennomføres på en mest mulig effektiv måte. Tiltak for å få dette til vurderes jevnlig både i arbeidsgrupper, i forbindelse med revisjon av Hovedtariffavtalen i staten og gjennom forskning.

Ved tariffrevisjonen pr. 1. mai 2002, tok Arbeids- og administrasjonsdepartementet initiativ til flere endringer i Hovedtariffavtalen i staten, som innebærer en effektivisering av lønnsforhandlinger. Blant annet har arbeidsgiver styringsrett på å fastsette lønnsendringer for øverste ledere i statlige virksomheter i de årlige lokale forhandlinger. I tillegg kan arbeidsgiver tilstå lønnsendring i perioden etter avtale med de tillitsvalgte, når det er særlig vansker med å rekruttere og beholde særskilt kvalifisert arbeidskraft, eller gi lønns tillegg til arbeidstakere som har gjort en ekstraordinær arbeidsinnsats.

Det er partene sentralt som i forhandlinger avgjør om og hvor mye det skal avsettes økonomiske midler til de årlige lokale forhandlinger. Avsetningen har økt gradvis på 1990-tallet, fra 0,2 pst. av lønsmassen til lønnsoppgjøret i 2002 med 2,0 pst. Partene lokalt har de senere år dermed fått økt frihet til å drive en aktiv og effektiv lokal lønnspolitikk.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet er også opptatt av å få fram og formidle kunnskap om lokale forhandlinger og lokal lønnsdannelse gjennom ulike forskningsoppdrag. I 2002 gjennomførte Forskningsstiftelsen Fafo, på oppdrag fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet, en undersøkelse om "Lokale lønnsforhandlinger i staten og lønn som personalpolitisk verktøy" (Fafo-rapport 397).

Undersøkelsen bygger på en bred spørreundersøkelse rettet til arbeidsgiverne ved de 235 forhandlingsstedene i staten. I tillegg ble det gjort en caseundersøkelse og gjennomført intervju av representanter for arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene i ti statlige virksomheter.

Samtlige forhandlingssteder i staten har fått tilsendt rapporten og resultatene er i tillegg presentert på ulike seminarer og konferanser.

I 2003 har Arbeids- og administrasjonsdepartementet og hovedsammenslutningene sammen tatt initiativ til en oppfølgingsundersøkelse om "Lokale forhandlinger og kriterier for lokal lønnsdannelse". Målsetningen er blant annet å frembringe kunnskaper og erfaringer som skal komme de lokale parter til gode, og lette deres arbeid ved neste forhandlingsrunde. Undersøkelsen vil bli sluttført i 2003.

Praktiseringen av de lokale forhandlingene er ett av de tema som Arbeids- og administrasjonsdepartementet drøfter i de årlige møtene med departementene og de største underliggende virksomhetene, forut for de sentrale forhandlingene. Møtene gir både Arbeids- og administrasjonsdepartementet og departementene anledning til å komme med synspunkter og eventuelt fremme forslag om endringer på området. Arbeids- og

administrasjonsdepartementet har videre en jevnlig dialog med departementene og de største virksomhetene i konferanser, kursvirksomhet og løpende rådgivning og veiledning ved direkte henvendelser fra den enkelte virksomhet.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har i dag tilfredsstillende rapporteringsrutiner med hensyn til de statlige virksomhetenes bruk av økonomiske midler ved lokale forhandlinger.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet vil vise til den enstemmige innstillingen fra den partssammensatte arbeidsgruppen som i 2001 gjennomgikk de fleste sider og problemstillinger i statens lønns- og forhandlingssystem, herunder de lokale forhandlingene. Innstillingen gir partene et godt grunnlag for en videreutvikling av lønns- og forhandlingssystemet i staten.

Endringer på statsbudsjettet for 2003

Det foreslås følgende endringer i statsbudsjettet for 2003:

Under kap. 1503 Midler til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingsarbeid en økning på post 70 Tilskudd fra staten på 7,9 mill. kroner og på post 71 Arbeidstakernes bidrag på 0,6 mill. kroner. Den totale avsetningen beregnes på grunnlag av lønsmassen og antall årsverk i det statlige tariffområdet pr. 1. oktober 2002. Behovet for økt avsetning på post 71 Arbeidstakernes bidrag er bl.a. helårsvirkning av økt trekk pr. 1. mai 2002.

Under kap. 1541 Pensjoner til statskassen post 1 Driftsutgifter foreslås en økning med 0,4 mill kroner som følge av økningen av grunnbeløpet.

Under kap. 1542 Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten, foreslås en økning i overslagsbevilgningen med 350,3 mill. kroner, grunnet økningen i grunnbeløpet. Økningen fordeler seg med 345 mill. kroner under post 1 og 5,3 mill kroner under post 70.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eirin Faldet, Trond Giske og Torny Pedersen, fra Høyre, Afshan Rafiq, lederen Sonja Irene Sjøli og Ole-mic Thommessen, fra Fremskrittspartiet, Jan L. Stub og Karin S. Woldseth, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Bergo og May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke, og fra Senterpartiet, Eli Sollied Øveraas, legger til grunn at statsoppgjøret er et resultat av forhandlinger mellom partene. Komiteen viser til proposisjonen med vedlegg og har ingen merknader til statsoppgjøret.

Komiteen viser til de respektive partiers merknader og forslag i Innst. S. nr. 284 (2002-2003) om trygdeoppgjøret 2003 og merker seg at på bakgrunn av tilrådommen i nevnte innstilling vil det, hvis innstillingen blir vedtatt, bli aktuelt å endre beløpene under kap. 1541 og 1542 i familie-, kultur- og administrasjonskomiteens foreliggende tilrådom.

Komiteen viser til brev fra statsråd Normann av 17. juni 2003 (vedlegg), hvor det fremgår at de eventuelle endringene blir som følger:

- Kap. 1541 Pensjoner fra statskassen post 1 Driftsutgifter, overslagsbevilgning, økes med kr 494 000, fra kr 14 926 000 til kr 15 420 000.
- Kap. 1542 Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten post 1 Driftsutgifter, overslagsbevilgning, økes med kr 391 226 000, fra kr 2 087 031 000 til kr 2 478 257 000. Post 70 For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, overslagsbevilgning, økes med kr 5 937 000, fra kr 25 434 000 til kr 31 371 000.

De nødvendige justeringer vil bli foretatt ved Stortingets behandling av Revidert statsbudsjett for 2003.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2003 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
Utgifter:			
1503		Midler til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingsarbeid:	
	70	Tilskudd fra staten, økes med ..... fra kr 106 654 000 til kr 114 546 000	7 892 000
	71	Bidrag fra arbeidstakerne, økes med ..... fra kr 39 724 000 til kr 40 324 000	600 000
1541		Pensjoner fra statskassen:	
	1	Driftsutgifter, overslagsbevilgning, økes med ..... fra kr 14 926 000 til kr 15 362 000	436 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner
1542		Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 2 087 031 000 til kr 2 432 056 000	345 025 000
	70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 25 434 000 til kr 30 786 000	5 352 000

II

1. Løpende pensjoner i Statens Pensjonskasse reguleres i samsvar med økningen i folketrygdens grunnbeløp pr. 1. mai 2003.
2. Statens Pensjonskasse gis fullmakt til å regulere og tilpasse pensjoner som på grunn av særlige pensjonstekniske forhold ikke med rimelig resultat kan reguleres i samsvar med pkt 1.
3. Arbeids- og administrasjonsdepartementet gis fullmakt til å regulere pensjoner av statskassen på samme måte som for statspensjonister etter pkt. 1.

Oslo, i familie- kultur- og administrasjonskomiteen, den 17. juni 2003

Sonja Irene Sjøli

leder og ordfører

Vedlegg**Brev fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet v/statsråden til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, datert 16. juni 2003****St.prp. nr. 72 (2002-2003) Om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2003 mv. - ev. justering av bevilgning.**

Jeg viser til Innst. S. nr. 284 (2002-2003) fra sosialkomiteen om trygdeoppgjøret 2003. Her foreslås grunnbeløpet økt til kr 56 861, og ikke til kr 56 544,

som var forslag til vedtak i St.prp. nr. 73 (2002-2003) Om trygdeoppgjøret.

Under forutsetning at komiteens forslag blir vedtatt, vil dette få konsekvenser for de foreslåtte bevilgninger i St.prp. nr. 72 (2002-2003), vedtak I kap. 1541 og kap. 1542.

Justert forslag til bevilgning blir som følger:

1541	Pensjoner fra statskassen:	
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	494 000
	fra kr 14 926 000 til kr 15 420 000	
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten	
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	391 226 000
	fra kr 2 087 031 000 til kr 2 478 257 000	
70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..	5 937 000
	fra kr 25 434 000 til kr 31 371 000	

